

TESTVÉRISÉG

Kézirat szabadkőművesek számára

Cuprinsul:

Zilele de lucru.
Să urmăim pe Joan Botezător!
Fr.: Dr. L. Brájjer: Lessing și Ardealul
Fr.: Eu. J. În spiritul lui Albert Deáky
Cuvântul de deschidere al venerabilului rostit în munca iubilară a L. Aurora.
Fr.: dr Mózes Szabó Viitoarele noastre rezerve.
Fr.: dr. M. Edelmann: Cine să fie primit în francmasonerie? (Sfârșit)
Fr.: dr. Eu. Király: Francmasoneria franceză și pregătirea revoluției.
Francmasoneria din țară. Știri
Știri din toată lumea
Poșta redacției

Tartalom:

Munkanaptár.
Kövessük Jánost!
Dr. Brájjer Lajos t.: Lessing és Erdély
Dr. J. J. t.: Deáky Albert szellemében . . .
Főmesteri megnyitó az Aurora jubiláris emlék munkáján.
Dr. Szabó Mózes t.: Jövendő erőrtalálékunk.
Dr. Edelmann Menyhért t.: Kit vegyünk fel a páholytagok sorába (Befejezés).
Dr. Király Jenő t.: A francia szabadkőművesség és a forradalom előkészítése.
Belföldi szabadkőművesség. — Hírek a páholyokból
Hírek a nagyvilágból.
Szerkesztői üzenetek,

Inhalt:

Arbeitstagung.
Folgen wir Johann dem Tauffer!
Br.: L. Brájjer Lessing und Siebenbürgen.
Br.: Dr. Eu. J. Im Geiste des A. Deáky.
Eröffnungsrede an dem jubilárischen Gedenkfest der Loge Aurora.
Br.: Dr. M. Szabó: Unsere zukünftige Reserven.
Br. Dr. M. Edelmann: Wenn sollen wir in unsere Logen aufnehmen.
Br. Dr. Eu. Király: Die französische Freimaurerei und die vorbereitung
der Revolution
Inländische Freimaurerei.
Ausländische Nachrichten.
Redaktionsmitteilungen.

MUNKANAPTÁR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvár keletén. Helyiség: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 órakor. — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 órakor. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos, str. Reg. Carol 69.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 órakor. — Profáncim: Ioan Cipu, adm. fin. Braşov. str. Principele Carol 29.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 órakor. Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Corcordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden pénteken este fél 9 órakor. — Profán címe: Dr. Szöllőssi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 órakor. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2 sz. II. em. Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 7 órakor. Páros hétfőkön értekezlet. — Profáncim: Dr. Edelmann Menyhért orvos, Rimanóczy-ucca 12.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 órakor. Páratlan hétfőkön tiszti értekezlet. — Profán címe: Rosenthal Mór ügyvéd, Timişoara, Bulv. Reg. Maria No. 6. Magánügy.

Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 órakor. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán címe: Ernst Heitz, Direktor der „Otelul Böhlel“, Bucureşti, I. B-dul Domniţei 1.

Kölcsey (Satmare—Szatmár),

Tieza (Sighetul-Maramarossziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lennhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte. Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: La Franc — Macomerie Frs. 12.—

O. Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

A. Daiber: E. f. Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse) Rm. 1.—

Geischer: Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken Rm. 1.—

Hornegger: Die Freimaurerei Rm. 1.20

Keller: Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“ Rm. 2.—

Neumann: Die Freimaurerei Rm. 1.20

L. de Ponciu: Hinter den Kulissen

I. Das Freimaurertum der Révolution Rm. 3.5

II. Judentum und Weltumsturz Rm. 4 —

Schwarz—Bostonitsch: Die Freimaurerei
Ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken-
illust. Rm. 7 20

Das Geheimniß des Freimaurers von einem
Bruder Meister Rm. 5.—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der
Freimaurerei Rm. 15.—

Heinichen: Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie Rm. 5.60
Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala utján.

Kiadó

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Kövessük Jánost!

A munkaév után, mely a becsületes férfi-szív és elme küzdelmeinek jegyében mulott el, végre nekünk is van egy örömapunk. Junius huszonnégy-gyel jelzi a naptár es szent férju lebeg hajnaltól estig felette.

Férfiak indulnak ünnepet ülni ezen a napon. Arcukon a nyugalom és a méltóság derüje ül, lélkükön az elvégzett munkaév harmato csillog, agyukban uj szellemi gyümölcsök pirosodnak és ereikben uj lendület előtt heverészik az erő.

Szabadjkőműves férfiak ők.

Összegyültek egy eszme sátora alá és betölti őket a boldog érzés, hogy Keresztelő János ivadéakai valahányan. Világi zój és feltűnés nélkül jönnek minden égtáj felől, falvakból és városokból, különböző munkahelyekről; sokféle nyelven beszélve, sokféle vállás hűsítő lugasából.

Csak egy közös bennük: a hit és a jóramenő munka vágya.

Jövünk és mind összegyülünk a szabadjkőműves eszme sátora alatt És eljön János is, aki csodálatos igéket hirdet az ő ivadékainak. Igéket, melyek szeliden, férfias komolysággal és a világ hiuságának festéke nélkül szállanak ránk. Ránkszállanak és betöltlenek értelmes örömmel, jutalmakkal és köteles ségekkel.

Ha igazi szabadjkőműves vagy, akkor könnyen megérted a János igéit, melyek semmi egyebet nem hirdetnek, csak azt, hogy tiszta lélekkel, a jutalom reménye nélkül, világi elismerés nélkül folytonosan munkálkodjál egy szebb és emberségesebb világ előkészítésén és megteremtésén. Munkálkodjál akkor is, ha szidalmakkal, megvetéssel és lekicsinyléssel találkozol. Ha csufolnak, vagy kinevetnek; ha ócsárolnak, vagy ha üldöznek: ugyis szakadatlan munkálkodjál, mert el kell következnie egy jobb világnak, amelyben kiderül a farizeusok sok álnoksága és megdől az írástudók sok hamis tudománya, amelyben jog-gatva lebuknak a kegyetlen és embermarcangoló csdászrok, porrá omladoznak a pénznek és megsokasodott apró isteneknek a szobrai

Ha igazi szabadjkőműves vagy, akkor követni fogod a János igéit, melyek csak a munkát és a uttörést bízzák Reá, de a jutalmat. és a diadal f. tra-gyogásdát az utnadjkövetkezőknek ígérük.

El fognak talán munkád teljesítése közben veszteni Téged, de a világ, melynek elővetelérért munkálkodol, bizonyosan ki fog nyilni abból a szóból, melyet önzetlen lelked és tiszta nyelved egy szent percben kitalált. De biztos légy abban, hogy estedben is előrelököd az eszmét, melyet szolgádtál, és tudj örvendezni annak, hogy erősebb lélekkel fog helyedbe állani egy utód, mignem kiterjed és uralkodni fog az a világ, melynek gyümölcsseit nem fogja leszedni többé a sátn.

Tisztán kirajzolják János igéi az utat, amelyen Ómaga halad legelői. Igazabb utat hiába keresel, kövessük tehát mindnyájan Ót!

Lessing és Erdély

Lessing halálának 150-ik évfordulóján

Erdélyből kerestek engem New-Yorkban, hogy irjak valamit a legközelebb megjelenő szk. lap részére. A levél még itt talált Európában, — s én sietek eleget tenni a testvéreim kívánságának. Véletlen-e, vagy így akarta a Sors is, éppen mikor newyorki lapom részére kutattam Lessing-adatok után, került a kezembe egy értékes régi füzet, mely az erdélyi szellemi vezérek érdeklődéséről Lessing iránt tesz tanúságot. Küldhetnék-e az én erdélyi testvéreimnek ennél aktuálisabb anyagot, melyre tán már csak egynéhányan emlékeznek, akik *olvasták*? Mert akik *írták*, azok régen elköltöztek abba a hazába, ahonnan egy vándor sem tér vissza, még akkor sem, ha olyan kultúrünnepet ül a világ, mint ebben az évben.

Kereken negyven évvel ezelőtt vizsgáztam Kolozsvárott. A doktori diszertációmnak az volt a címe: Lessing und das bürgerliche Drama. Német tanárom Meltzl Hugó volt, az egyetem egyik disze, akit épúgy ismertek Berlinben, mint Budapesten, Madridban mint Kolozsvárott, hiszen még a spanyol akadémiának is tagja volt. Mikor Meltzl tanár észrevette, hogy engem különösen Lessingnek a humanizmusra vonatkozó írásai érdekelnek, egy szép napon, amikor neki bemutattam egy néhány magyar verset, amit németre fordítottam, (ő maga is elsőrendű műfordító volt, különösen sikerült Petőfi-fordításait szerették), azzal tisztelt meg, hogy egy kis füzetet nyújtott át, melynek az első oldalán az állott:

Herrn

BCU Cluj Professor Dr. Johann Minckwitz Cluj

Aus Lückersdorf bei Camens
Dem engeren Landsmanne
Und geistesverwandten Lessings.

Negyven év után is még élénken emlékszem ennek az igénytelen füzetnek az értékes tartalmára s szívesen idézek belőle, hogy felejthetetlen emléket állítsak, legyen az bármilyen szerény és igénytelen.

Meltzl könyvecskéje tükrözi vissza legjobban azt a meleg érdeklődést, sőt részben lelkes rajongást, mellyel a nyolcvanas években Kolozsváron minden mozgalmat követtek, mely Lessing nevéhez fűződött. Lessinget olvasták, Lessinget magyarálták és — megvédelmezték azok ellen, akik a nagy szellemnek még akkor sem tudták megbocsátani, hogy az emberiséget meri hirdetni. S az a széleslátókörű, finom izlésű társaság, mely Lessing eszméit merte hirdetni, érvényt szerzett Meltzl híressé vált igéjének is, hogy Lessing vitairatai Demosthenes és Cicero beszédjeivel, Pál apostol és Szent Balázs leveleivel, valamint Pascal írásaival állíthatók egy sorba.

A Nathan-jubileum alkalmával kiadott emlékfüzet Meltzl Hugó lendületes ódájával kezdődik, mely így hangzik:

LESSING

In der Nacht vom 10. auf den 11. August 1778
da er den Entschluss fasste den Nathan aus zu arbeiten

*O mondessichelhelle sommernacht,
O kühle Luft, verscheucht mir doch, verscheucht,
Des schwülen tages tausend sorgen! —*

Verblichen ist die sonne meines lebens,
 Die kaum ein jahr gelächelt auf dem heerd,
 Den ich erkämpft durch viele lustren mir —
 O herz, nun klag dein Leid der stillen nacht!
 Wie ruhig liegt sie da, als steckt nicht hass,
 Nicht neid, nicht bosheit unter ihr verborgen —
 Du welt des kampfes, ich hab' ausgekämpft!
 Du böse welt, die mich beinah gekreuzigt,
 Wohlan, ein testament will ich dir lassen,
 Woran der jahre tausend, und noch länger,
 Du zehren sonst.

Ich sehe Golgatha

Im mondenlicht auftauchen; sehe
 Das heilige land — weh, Christen morden Juden,
 Unschuldiger kinder sieben wimmern
 Und jammern zum erbarmen in den flammen —
 Und mich, mich sollt mein leid, mein eignes kümmern?
 Weh, grauses bild, es wälzt ein strom von blut
 Herunter tausend leichen: Muselmänner
 Und Juden, Franken, aller nationen
 Cadaver liegen da und noch, noch kämpfen
 Die liebenden auf toten; frag: warum?
 Weil jeder seine eigene sprache spricht?
 Weil jeder seinen eignen gott anfleht? —
 Sie wissen keine antwort! — weh, genug! —
 Und wie nach grausem wolkenbruch ein bogen
 Verheissungsvoll die trümmer überspannt;
 So trittst jetzt du hervor, im Oriente
 Der Moslim prächtigster, mein Saladin!
 Ich sehe dich die hand dem Christen reichen!
 Dem Juden und den andern, allen, allen:
 Sie alle sind ja menschen, alle gleich,
 Ob hoch, ob nieder; und doch so verschieden!
 Hier kehl-, dort zischlaut, aller sprachen
 Gemisch klingt hier an jener stätte,
 Wo Er am kreuz gehangen für uns alle,
 Komm Nathan, Saladin, komm tempelherr,
 Und kommt ihr schönen frauen Recha, Sittah,
 Euch liebevoll die hand zu reichen; kommt,
 Von nord und süd, von ost und westen, alle! —
 Mag jeder seine mutter als die schönste
 Auf erden preisen und zu seinem gott
 Als einzig unfehlbaren beten. Sei's!
 Jedoch erfüllt dies winzige gebot,
 Das Christus gab: Tut euch nicht weh!
 Mag dann die zunge gleiten wie sie will,
 Nur Eine sprache kennt das herz auf erden.
 Wisst ihr sie nicht? Mein Nathan lehrt sie euch!
 Magst du verstossen mich, mein volk, du welt
 Der Nathan hier, mein testament bleibt dir!
 Wie die getretne blume duft anströmet,

*So soll dich Nathan ewig, ewig mahnen:
Kein regenbogen ohne sieben bänder,
Kein frühling ohne gräser mancherlei;
So treibt der menschheit flur auch viele blumen,
Die alle schwestern, gleich den dogmen, sind,
Und allen nationen hier auf erden!...*

Ezt az ódát magyarra fordította a kolozsvári egyetem egyik legérdeke-
sebb tanára, Brassai Sámuel, akit az utolsó polihisztornak neveztek el, aki új
alapon magyarázta Vergiliust és sok más latin klasszikust, a legtöbb európai
nyelven beszélt, akárcsak Meltzl (héberül és szanszritül is tudott.) Ki maga
is elmélkedéseket írt Jézus istenségéről, a jövő vallásról és hitről, hogyne
érdekelte volna a Lessing nagy vitája, mely nem volt egyéb, mint a szabad
gondolat harca a korlátoltsággal és maradisággal. Ennek a bizonyítékát két
helyen is látjuk. Legelőbb is lefordította Meltzl megkapó ódáját. Ime a forma
tökéletes átültetés:

LESSING

1778. augusztus hó 10—11. éjjelén, midőn eltökélte magát
a Náthán kidolgozására.

*Te harmatos, derült szép nyári éj,
Hűsítse szellőd forró fém hevét,
Úzd el a rekkenő nap szülte bűt.
Eltűnt a napja életemnek,
Kunyhómra ő csak egy évig mosolygott,
Pedig annyin át küzdtem érte én!
Te szív, mondd el gyötrelmidet az éjnek! —
Mi csendes, mintha nem is fedezne ő
Oly sok kegyetlent, álnokot, kajánt.
Átalkodott küzdés! Kiviitalak.
Neked gonosz világ, mely megfeszítél,
Végrendeletet hagyok, lássad, néked
Élődj bár rajta évek ez'riig.*

Látám a holdvilágnál Golgothát,

*Megjelen előltem a szentföld egészen:
Jaj, hogy öli keresztény a zsidót!
Véllen hét kisdéd a tűzbe vetve,
Végkínjában, hogy nyög keservesen;
És engem a magam gyötrelme bántson?
Jaj, hogy sodor halotjat ezrenként az ár!
Borzasztó nézni! Frank-, Mozlem-, Zsidó-
Tetek halomban ott hevernek a mezőn.
S az élők holtakat tapodva vinak.
S vajjon miért? — Hogy mindenki saját
Nyelvén beszél? Önistenét imádjá? —
Nem tudnak mit felelni? Jaj, elég; —
Mint pusztító záporra egy szivárvány
Jelenik meg az égen a romok fölött,
Úgy lépsz ki Szaladin, most, keletszakon
Te, mozlemeknek legdicőbbike,*

Nyujtod kezed kereszténynek, zsidónak
 S a többieknek mind; de mind különbség
 Nélkül; hisz ők mind emberek és egyenlők,
 Kicsinyje, nagyja, s mégis mind különbözők!
 Hörög itt, amott sziszeg a hang; mind vegyülve
 Hallik a zaj itt azon szentelt helyen,
 Hol ő mindnyájunkért csüngött keresztén.
 Jer Náthán; jer Szalazán s te Templomos!
 S ti szép asszonyszemélyek, Récha, Sittah!
 Nyujtsatok itt kezet egymásnak, jösztetek!
 Délről, északról mind, kelet és nyugatról.
 Hadd tartsa meg mindnyája az ő szokását:
 Hadd vélje anyját szebbnek mindeniknél!
 Hadd dicsőitse istenét s imádjá
 Mint egyedül igazít égen és a földön!
 Csak teljesítsétek e kis parancsot
 A Krisztusét: hogy mást ne bántsatok!
 Hadd járjon aztán a nyelvek ezer felé:
 A szívnek csakis egy nyelve van közöttünk.
 Nem tudjátok? – Nathan tanítsa meg!
 Népem, világ ha engem eltaszít,
 Marad Nathanom mint végrendelet. —
 Taposott virág, mint terjeszt illatot,
 Nathan maradjon örökké intő szózatul
 Szivárvány nincs az ő hét csikja nélkül,
 Az emberi mező szint így terem virágot:
 Testvérek ezek mind s úgy a vélemények
 S a földön éppen úgy a nemzetek!

Kolozsvár, 1879.

BRASSAI.

De még egy kedves meglepetés ér bennünket Brassai bácsi révén, kire bizonyosan szívesen emlékeznek még az idősebb erdélyi urak. Lefordította azt a híres jelenetet is, melyben Nathan elmondja a három gyűrűről szóló világhírű parabolát. S ivességet vélünk tenni a lap olvasóinak, amikor ezt a pompás, magyaros átültetését a Lessing erőteljes nyelvének, teljes egészében közöljük. A teljes Nathant Zichy Antal forjításában birjuk.

VARIA.

Lessing parabolája a három gyűrűről.

N. Volt egy embernek keleten hajdanában
 Roppant értékű és kedves kezétől
 Kapott gyűrűje. Fejében egy opál
 Kő száz meg száz színnel játszott ragyogva.
 Urát bűvös hatalma Isten s emberek
 Előtt kedvessé tette, ha csak hívón viselte.
 Nem csodá, hogy a keletnek embere
 Ujjáról soh'se tette le s úgy rendelkezett,
 Hogy örökké a házánál megmaradjon.
 E végett a gyűrűt fiai közül
 Annak adá, kit legforróbban szeret vala.
 S parancsolt keményen, hogy ismét az is

Azon fiának hagyja a gyűrűt majd
Aki neki legkedvesebb lesz ; s a legkedvesebb,
Kort nem tekintve, csakis a gyűrű nyomán
Legyen mindig a fő; első a családban.
Eszedbe vedd szultán.

Sz. értem, tovább.

N. Így szálla a gyűrű firől fira
S végül három fiu apjához jutott:
Szófogadó volt mindnyájak egyaránt,
Mindent egyaránt kellett szeretni.
Igaz, hogy egyszer-egyszer némelyik
Ez vagy amaz, vagy a harmadik
Ahogy külön vele s ömlengő szívét
Nem oszthatá a többire, akkor
Azt érdemesebbnek tartá a gyűrűre.
Oda is ígéré mindnek gyávaságból.
Így ment, amíg mehetett. De a halál
Előtte állott, s a jó apa mitevő legyen ?
Fájlálta, hogy kettőt, ki ígéletében
Mebizva nyugszik, úgy red kell
Szednie. — Hol a segítség? — Titkon hivat
Egy jó művészt s megalkuszik vele
Hogy készítsen két más gyűrűt, világra
Mint az övé olyant: pénzt vagy fáradalmat
Nem kell kimélni, csak hogy éppen tökélyes
Hasonmások legyenek. És ime! sikerül
A dolog a művésznak. Hogy a gyűrűket
Elhozza, lám az apa sem ismeri
Melyik az első, a valódi minta!
Ettel örömmel és külön, külön hivatja
Fiait, redjok adja egyenkint az öldást
S oda a gyűrűjét — és meghal. — Hlszen
Tán hallod? Szultán!

Sz. Hogyne! Hogyne! Vége
Lesz-e hamar mesédnek? — Aztán?

N. Vége van.

Mert ami következnek, már érthető.
Mihelyt meghal az apa, mindjárt elédll
A gyűrűvel mindenik s valamennyie
Fő akar a házndi lenni. Van pör és viszdly,
Kutalás, de hasztalan. Az igaz gyűrűt
Ki nem puhathathták — majd mind most
Az igaz hitet.

BRASSAI.

Melzi két klasszikus cikkben foglalkozik még a wolfenbütteli szellemi forradalommal, mely végeredményében, miután tetőpontját a Nathan megjele- nése évében (1778—79) érte el, mégis csak oda vezetett, hogy Lessing egy oly halhatatlan munkával ajándékozza meg az emberiséget, mely dicsőséget szerzett a költőnek és nemzetének, de mely egyuttal a „Gespräche über die „Fireimaurei“ és „Erziehung des Menschengeschlechtes“ c. műveivel együtt

alkotja azt a hármast csillagot, mely az idő végtelenségéig, minden művelt ember öröme és javára ragyogni fog a kultúra egén.

Mi, szk.-sek pedig nem ülhetünk meg méltóbban a nagy költő és szírdíj jellemű, megalkuvást nem ismerő férfi emlékünnepe, minthogy azzal a művével foglalkozunk, melyet az egész világ a vallási türelem és az emberiség nagy költeményének vall.

Dr. Brájer Lajos tv.

Deáky Albert szellemében, régie eszmékért, új utakon

Alapító főmesterének, Deáky Albertnek, halála évfordulóján évről-évre kegyeletes emlékünnepet szentel az Unio páholy. Május 27-én kora reggel kizárandokolnak kriptájához a tv.-ek, hogy elhelyezzék ott az emlékezés akáccsokrát és láncot fűzve, néhány kegyeletes szóval körükbe idézzék a feledhetetlen alapító emlékezetét. Este pedig ünnepi munka keretében áldoznak Deáky Albert emlékének. Az esti ünnepi munkát ez évben a május 29-i rendes munkanapon tartották meg. Az ezt követő vakoláson pedig a Deáky-emlékserleggel kezében T. Gy. tv. mondott ünnepi köszöntőt. Utána S. J. egykori h. főm. üzenetét olvasták fel, aki még Deáky Albert élő munkatársai közül való s évről-évre megható kifejezést adja az Unióval és a nagy alapító szellemével töretlen együttérzésének a távoli Budapest keletéről is. Az ünnepi köszöntő és az üzenet Deáky Albert életművét ismertette, melynek maradandó nyomai nemcsak az általa alapított páholy puritán szellemében, de szociális és emberbaráti alapítások egész sorozatában élnek és hatnak ma is Kolozsváron. Az itt következő cikk J. J. dr. főm. rövid beszéde a Deáky emlékmunkán, mely kidomborítja a megemlékezés mai jelentőségét is:

Igaz szk. emlékezetét ünnepeljük ma e szentély falai között.

Deáky Albert alapító főmester tv.-ünk a maga korának legigazabb szk.-e volt. A béke és szeretet szelidlelkű prófétája. Mindenkit szerető jószág apostoli türelem, az emberek gyarlóságait javítani akaró elnézés, minden harcot kerülő csöndes eszme-érlelés, az alkotás-alapozások titkos vágya, ádáz ellenfeleknek apostoli megbocsátás, mindeneken uralkodó nyugalmas, derűs világfelfogás és igazságaink győzelmében való fanatikus hit jellemezték lényét.

S mégis: a mai kor harcos szellemű, tüzes indulatu szk.-ei is a legigazabbnak tartják őt.

Honnan ez?

Azt hiszem onnan, hogy a szk.-ség céljai időtlen idők óta ugyanazok, ám utjai a célok felé, eszközei a célok szolgálatában időről időre változnak. Aszerint, hogy a világozágnak és a szeretetnek komoly és elvakult ellenségei mely utainkat zárják el elénkbe hengerített sziklával s aszerint, hogy milyen fufanggal, mennyi kártevással s hol támadnak?

Ahol a Deáky Albert idejében békés-n, csöndes észrevétlenségben haladhattunk céljaink felé, ott most elszánt tusát kell vívunk minden talpalattnyi helyért. Mintha most ütött volna minden fényt kerülő szerzetnek órája. Valahol egy függőnyt meglebbentünk, éjjeli pille suhan ki onnan. A közép-kor borzadalmis sötétsége támad fel ismét. Odvas barlangjából a régmúlt sápadt, eltemetettnek hitt kisértete rémitget újra: Faji, nemzeti gyűlölködés, az egyenlő emberi jogok kicsufolása, az emberi méltóság megtaposása, a gőgösek és hatalmasok prédára leső éhsége, a felfuvalkodottak ostorcsapásai,

vallási torzsalkodások, a gyöngék védtelensége, az elnyomottak sikoltó szenvedései.

Kérem tőletek tv.-eim s kérdezem Tőled, Te legigazabb szkv. tv.-ünk, Deáky Albert, akinek szelleme, tanítása, eszmei célkitűzése előttünk, felettünk és bensőnkben él, akkor teljesítsük-e szkv.-i kötelességünket, ha ezekben a szomorú időkben a béke palástjába bujunk s lemondó, megnyugvó elmélkedéssel, felszakadó sóhajtással várjuk a jobb jövő hajnalhasadását, vagy ha tüzes akarattal szállunk harcba s minden akadályt lebíró erővel, a véleménynyilvánítás haláltmegvető bátorságával törünk céljaink felé? A szkv.-i nyilvánítás a szabadság és világhosszág terjesztése a célja s ha ezek a javak veszedelemben forognak, nem szabad elhúzódnunk a harc elől azért, mert a terjesztés eszközei eddig a csendes, zajtalan kontemplatív vágyak voltak. A zabolátlan lelkek, a régi, tisztelt formákat összetörő erőszak, a tüzlávaként előtörő vad vágyakoz s, az új világot megálmodó látnoki örültség korát éljük. A szkv.-i haladás zászlaja. Elöl kell lobognia mindig és vezetnie az eszményi emberiség felé. Ha akad szervezet, amely az egyenlő emberi jogok harcában, a szabadság és világhosszág kivívásában megelőzi, akkor a szkv.-i elvesztette célját és létjogosultságát.

Deáky Albert alapító mester tv.-ünk, mi ezen a mai évfordulón újra, meg újra hűséget fogadunk Neked.

A Te szellemed vezessen régi céljaink felé töretlen hittel és nem landoló erővel az új, göröngyössé vált utakon.

Főmesteri megnyitó az Aurora emlékműjénél

Nem ünnepelni, csak emlékezni jöttünk ma össze ebben a szentélyben, melyben 40 éve gyűlt ki először a világhosszág.

A nehéz idők komolysága súlyos bilincs a mi lelkünkön, vidám ünnepet ülni nem tudunk,

De nézzünk komoly tekintettel a múltba. Lássuk, mint kezdték elődeink a munkát, miként építették fel áldozatos gondossággal a szentélyt, melynek falai közt vagyunk.

Ők semmiből teremtették elő a műhelyt és most az ő példájukból mérítsünk bátorságot a további építő munkára, tanulságot a szkv.-i életre.

Tanuld meg tv.-em, hogy mindig csak a saját munkáddal légy elégedetlen.

Lásd meg, hogy egyedül csak a te munkád emelheti magasra az emberiség templomát, nem pedig az, hogy észreveszed a mások mulasztásait.

Lásd meg tv.-em, hogy nem minden munka jár szembetűnő eredménnyel és hogy nem mindig az disziti zöld ággal az ormot, aki az alapot fektette.

Lásd meg tv.-em, hogy a te önzetlenségedre, a te áldozatkészségedre van a szövetségnek szüksége elsősorban.

Lásd meg, hogy te kell, hogy idehozzad a szeretet, béke, türelem és megértés virágait, hogy azokkal a szentélyt feldiszhatsz.

Lásd meg, ha erőd fogytán, hogy a szövetségnek megifjodásra van szüksége, fűge inasokra, erős legényekre, akik fáradt kezedből kihulló kalapácsodat felveszik, hogy folytassák a munkát ott, ahol te elhagytad, új lendülettel, fiatal tüzzel és a tiednél jobb eredménnyel.

És ha mindezeket megláttad, nemcsak te jutottál egy fokkal magasabbra, hanem a szövetség is egy lépéssel közelebb a szent céljához.

Jövendő erőtartalékunk

Kivonat Dr. SZABÓ MÓZES tanár-tv.-nek a PAX p.-ban tartott előadásából

Pár évvel ezelőtt még csak kevesen gyűltünk itt össze, neofiták nem ültek sorainkban. Tétován tekintettünk szét a kalapács hívó ütésére, nem tudtuk, hol is kezdjük a munkát, lesz-e s lehet-e foganatja, felenged-e dermedtségünk, száll-e még élet a zsidbadt tagokba?

Mindjárt az elsők között kértem helyet a munkaasztalnál, képet festetem arról a rettentően romboló hatásról, melyet a háboru gyakorolt tanulóink lelki világára. Elvette a gyermek hitét, megzavarta vagy feldulta otthonát, elragadta eszményei tiszteletét. Egyazon ország többségi és kisebbségi ifjusága feneketlen gyűlölettel nézett egymással farkasszemet. Szomorú külső események támasztották alá akkori megállapításunkat. Útcára tódult a konkolyvetők és-mételyhíntők által felbőszített had s tombolt a fékevesztett szenvedély. A tanügy legfőbb ura is tehetetlenül állott az eseményekkel szemben s nem győzte eléggé korholni ezt az elképesztően tudatlan, durvalelkű ifjuságot. Szk.-i kötelességérzéstől vezetve kutattuk, hogy mi volna teendőnk.

Első kelléknek azt láttuk, hogy nyissuk meg szentélyünk kapuját a hozzánk vágyódók előtt. Csiszójuk önmagukat, tanítsuk és oktassuk egymás, hogy majd künn is fölvehessük az intenzív felvilágosító munkáját. A Pax p. nem is vádolható kötelességmulasztással: új és új szemeket fűztünk gyöngeláncunkba s az oktatás körül is — profánul szólva — nem egy forró sikerű esténkre tekinthetünk vissza. Hogy nagyobbabszabású alkotó munkákra, vagy mélyebbre ható gyakorlati sikerekre mégsem hivatkozhatunk, igazán nem rajtunk mulott.

Dolgozni mindig a legjobb erővel törekedtünk. Engedjétek meg, hogy egy kis eredményről beszámoljak. De valamit az előzményről... Hallottátok, hogy milyen desperáltan nyilatkozott a tanügyi felsőbbség. Elárasztotta az iskolákat az új tantervek és módosítások egész halmazával. Egyik ilyen intézkedése az volt, hogy minden egyes osztály heti tanrendjébe 1 órát állított be erkölcsi nevelés (educația morală) címén. E rendelet becsületes végrehajtása némi eredménnyel járhatna. De a gyakorlatban mi történik? Az educația órából sine cura-féle többletóra lett, mulasztások igazolására, tehát csupa adminisztrációs teendőre szolgál. Én szellemünk szerint eljárva igyekeztem értékesíteni azt.

Most kisebbségi iskolánk VII. oszt.-nak románnyelvű trimestriális dolgozatát fogom ismertetni. Tolmácsa vagyok 16 diáki fiának, őket hallgassátok! „Mi az élet célja? (scopul vieții) ez volt feladatuk. Egyik így felel: „A cél ideális életet élni. Mikor lesz ideális az élet? Ha az emberek közt igazság lesz, akkor visszatér hitük és reményük, megértők lesznek és vallásosak.“ A másik szerint is az életcél az igazság keresése, evégből szembe kell szállnunk az élet csábításaival. A harmadik így medítál: „Ha igazság uralkodnék a földön, általános volna a boldogság. Sajnos erről szó sem lehet. Azért kell kutatnunk tovább és tovább, míg csak napfényre nem derül, de kutassuk minden irányban, vizsgáljunk okot-okozatot, variáljuk az ítéletek végtelen sorát. *Az az ország boldog, melynek minél több fia keresi az igazságot*“. Egy diákunk megállapítja, hogy bajjal, nyomorusággal van telve az élet, de a zordon Schopenhauer mégis elítéli. hisz vannak még örömök és felemelő érzések, maga a nagy Természet is műremek. Egy pár fiu odakonkludál, hogy az igazság

szeretete nélkül szociális intézmény nem is jöhetne létre. Saját fiam, ki szintén ebbe az osztályba jár, azt fejtegeti, hogy az életcél ember és ember szerint változik. Némelyik csak anyagi célokat követ, vagyonszerzésért dolgozik, míg a másik altruizmusban éli ki magát. Sajnos az utóbbiak kevesen vannak, mert nem sokan tudnak felemelkedni arra az intellektuális magaslatra, hogy magasabb eszmékért lelkesedjenek. Egyik azt írja, hogy tökéletesség nincs, de arra törekedni soha meg nem szűnünk.

Az osztálynak egy másik kérdésre „Egyén és társadalom“ (individul și societatea) adott válaszát már csak en bloc ismertetem. Elszigetelten nem élhetünk, hisz minden kis atom betölti szerepét a nagy mindenségben. Az egyednek van tehát fontossága. Vajjon a bűnösnek is? Ezt nem mondhatjuk, itt a társadalomra vár a kötelesség, hogy az individuumot megjavítsa. Egyénnek és társadalomnak egyaránt feladata, hogy az elődeitől kapott anyagi és szellemi értékeket megőrizze és továbbfejlessze. Mit akar az egyén? A legnagyobb jót (summum bonum), ezt óhajtja a társadalom is, tehát *össze kell fogjunk és közös erővel kell dolgoznunk a köz javáért.*

Néhány gyermek lelkében teljesen önállóan született meg elgondolása során a mi szöképünk a durva kő csiszolásáról. A társadalom szerintük épülő ház, ahol mindenkinek bele kell tartozni az épülő egészbe. A rideg kő enged az ember csapásának és átförmálódik, de az ember — a teremtés koronája — ridegebb a kőnél, nem érzi a mások fájalmát, az éhező gyermekét, ki csillogó vágyó szemekkel telt kirakat előtt áll s csak folytatja önző életét.

Ime, bemutattam fiaimat, én volnék a leboldogabb, ha jellemük úgy fejlődne, hogy valamikor jövődő erőtartalékunk alkotó elemeivé válhatnának.

Igen, ttv.-eim, páholyéletünk súlyos jelenségei között ránk nézve súlyos probléma, hogy hogyan válasszuk ki jövődő erőtartalékunkat úgy, hogy eszményi törekvéseink méltó örökösei és hordozói legyenek. Példák igazolják, hogy szk.-i hatóerők akkor fokozható legjobban ha ttv.-ink minél nagyobb számban foglalnak helyet a profán társadalom vezető köreiben. Mikor ott bátor s:őkimondással korrupciót üldöznek, védik az elnyomottakat, munkájukkal lelkesítve kulturának emelnek hajlékot s jóléti intézményeknek vetik meg alapját, ahol éhség csillapul, könny szárad, gyermekpalánta nevelődik, ha impulzusaikra közpénzek elherdálás helyett korszakos erejű karitatív célokra fordítanak, olyankor szk.-i önértetünk boldog, mi is munkatársuknak érezzük magunkat, hisszük, hogy azért járnak elől, mert a mi eszméink lelkesítik őket. Szép volna elképzelni, hogy mint Platon ideális államában, nálunk is elsősorban a társadalom elitjei álianának a király műv. szolgálatában és küzdenének a nagy eszmei célért. Ha és ha... de ttv. :-im, társadalmi adottságokkal állunk szemben. A szociális tagozódás a priori kizárja azt, hogy mindenki vezető legyen. A szk.-ség nem exkluzív, hanem jóhírű szabadférfiak tömörítésére törekszik, azokat pedig nemcsak a felsőbb tizezerből keresik, hanem a társadalom minden rétegéből. A szk.-ség az embert keresi, nem Diogenes lámpájával, de annak lelkiismeretességével, mert szent nekünk ez a 3 láng, mely elé neofitáinkat vezetjük sötétben tévelygő vándorlásaik után.

Lássa hát meg a világosságot, mely nem a hiu csillogás fénye, aki utána vágyva tisztulást keres, aki altruista vágytól hevül. Embertársam, légy bár kérgeskezű munkás, testvérül fogadjak, ha jól végzett napi munkád után a kötelességteljesítés felemelő tudatával vagy eltelve, ha megbotránkozva háborogsz azon, hogy kartársad télten vagy silányul dolgozott, ha igyekezve őt jobb belátásra bírni, lelkiismeretre serkenti. Ne csillogj nekem ékesszólással, de kutató szemeidből érdeklődés és szeretet sugározzék felém. Érzem,

hogy nem vagy pusztán robotos, feltűnés nélkül hatni kívánsz körödben, a haladás szelleme kísért, meleg szíved ellágyul, ha küzködőt látsz, segínyt hozva forgolódsz körülte, vagy ha magad is nyomorfrontos vagy, enyhítő és bátorító szóval nyugtatod.

Jöjj, nem félek, hogy szürke polgár vagy, hogy eszméink magasáig el nem érsz, egyik lángunk a bölcsességet szimbolizálja, a bölcsesség pedig keleti fényével a legsötétebb agyregtekbe is behatol. Ha nem bírod az iramot felfelé, jöjj míg erőd tart, ha fáradtan elakadsz, nálunk nem ütközől profán lekicsinylésbe, mi nem mosolyogjuk le gyöngeségedet, az erősebb beléd karolva feljebb emel, mert testvéred.

A jövőendő erőtartalék érdekében szoktuk bírálni p.-unk működését is. Egyre azt hajtogatjuk, hogy nincs egységes munkatervünk, nincs határozott célkitűzésünk. Tévedés, tv.-eim, példákkal igazoltam, hogy összes munkáink jóformán egyazon bibliai eszme kifejtése körül csoportosultak, hogy „Test nem használ semmit, lélek az, ami megelevenít.”

Hogy a kép teljes legyen, utalok még arra a testvérré, aki most legutóbb kétévi murkájába szőtt szines álmát a ti védelmetekbe ajánlta, mintha csak azt mondaná: a szivemből szakadt, segítségem valóra váltani. Mig az In-ség vására jajtól hangos, a ti áldozatkészségtekből ez az eszméjébe szerelmesedett fanatikus hitű tv. ismét külföldi zarándokutra indult, ragadta őt a gondolat, az eszme.

Szellemi olimpiász! Felséges álom... kilobbantani a genialitás fuvallatából érintett agysejtekből, tehetségcsirákból a messze rengetegbe elvilágító fénykévét, a teremtő erőt.

Termelődjének ki a zsenik a szellem Olympiászain, hogy gyorsabban épülhessen az emberboldogság eszményi temploma, de a magasztos cél megszefekvő, a kész eredményre nem várhatunk. A szk.-ség minden tv.-re munkát ró. Ő résen áll, de munkánkat mi sem halaszthatjuk. Nem mondjuk azt, amit a büszke római lantos: „Odi profanum vulgus et arces“, mi épen magunkhoz akarjuk ölelni a tömeget és magasabbra emelni.

Ott kell kezdenünk az iskolákon! Hiába hívja az Alma Materek csengő-bongó ércnyelve munkára a tanulók százezreit, ha minden csak test és hiányzik belőle a megelevenítő lélek. Mert ez a mi tanrendszerünk legfőbb hibája. Ad ismeretet és tudáselemet, javítja módszerét, szerez erején felül is szemléltető eszközt, közelebb jutott a gyakorlati élethez, mindenképp javulásra törekszik, miért említjük mégis a megelevenítő lelket? Mert képzett, nagykulturájú, sőt valósággal tudós számba menő emberek, kik pompásan be vannak rendezve friss hipotézisekre, nagyszabású okfejtésre, új csodás rendszerű gépek konstruálására, kik teremtő fantáziával nagyszerű alkotásoknak adnak életet — tagadhatjátok-e mégis, hogy ezek a divinációval megáldott emberek sokszor jellemükben hitványak, szívből érzéketlenek, felfogásban ridegek, egész mivoltukban faragatlanok. Ragyog a tudásuk, csillog a képességük, de a királyi művészet nagyszerűségétől egy egész világ választja el őket.

Ilyen a MA iskolája is: sokat tanít, keveset nevel; tömi az agyat, üresen hagyja a szívet, fátyolt takar a kutató szemre, békót ver a szárnyaló lélekre. Nincs lélek a tanításban, mert ha volna, a szeretet melege áradna ki belőle. Hirdessék csak ott künt, hogy ez vagy az váltja meg a MÁ-t szenvedésétől, mi itt bent csak egyet hirdethetünk: *Lefegyverezni a gyűlöletet!* Csak a megértés fogja megnyugtanni a felzudult nemzetek és népek lázongó lelkét, ez fogja visszaállítani az erkölcs uralmát, a törvény és béke tiszteletét a közösség nyugalalmát. A megértő szeretet kell kiegyensúlyozza a gép és em-

ber, a termelés és fogyasztás, az ár és érték nem csak megbolygatott, de egyenesen lehetetlenné vált viszonyát. A megértést e lehetetlenül összegabalyodott társadalom számára csak a jövő nevelés biztosíthatja. Hogy milyen fogékony az a minden szépért-jóért hevülni tudó ifju szív, hogy milyen mély és elhatározó benyomást gyakorolhat ártatlan lelkére az, aki föléje van rendelve, azt igazán csak mi tudjuk.

Künt tombolhat a harc, kavaroghat a gyűlölet, én ott bent az iskola társadalmára a békesség és bizalom derűjét tudom árasztani, ha mint itt a szentélybe lépés előtt, úgy ott is előbb a külvilág rám tapadt porát, szennyét tisztítom le magamról. Mert az is munkaműhely, ott is van tévelygő vándorlás, ott is, sőt elsősorban ott kell a fény a világosság. Jaj szegény ifjunak, ha előkészítő mestere sötétséggel zúdul reá, méregfullánkkal ír a „tabula rasa“-ra s gyogyíthatatlan sebeket üt rajta.

A tudós pontot kereset, melyen megvetve lábát, a világot is kimozdítja helyéből. Nektek ttv.-eim ezt a pontot nem kell keresni, az iskolákkal adva van. *Küldjétek ki a mestereket*, hadd vegyenek elevenítő lelket a rideg testbe, mert ha erről nem gondoskodtok, akkor jövődő erőtartalék hiján ti is végsorvadásra lesztok kárhóztatva.

Kit vegyünk fel a páholytagok sorába?

Irta: dr. Edelman Menyhért, a Bihar-páholy főmestere

(Befejező közlemény.)

Mindig lehangol, ha szabadkőműves közleményekben azt olvasom, hogy X. Y. testvér így nyilatkozott, N. N. testvér ezt vagy azt indítványozta, ha látom azt a féltő aggodalmat, hogy valahogy ki ne tudódjék egyiknek-másiknak szabadkőműves volta.

Természetesen, kérkedni szabadkőműves volunkkal nem kell, azt másoknak szükség nélkül tudomására hozni nem méltó — másoknak szabadkőműves voltát elárulni nem szabad. — Mindig megütköztem azon is, ha testvérek óraláncán ott láttam fityegni az aranyból készült kis körzöt, szögmérőt s a szabadkőművességnek egyéb jelvényeit. De félni attól, hogy kitudódjék valakinek a szabadkőműves volta, ahelyett hogy büszkeséget érezne azért, hogy szabadkőművessé válhatott, mégis gyöngeségnek tartom. Arról nem is szólok, hogy még arra is akadt megdöbbentő példa, hogy a szabadkőművességnek vezető embere — akinek kötelessége lett volna eszméink térhódításán dolgozni, meggátolta, hogy saját fia szabadkőművessé legyen, *nehogy karrierjét elrontsa*.

Volt olyan is, nem kevés, aki a szövetséget faképnél hagyta mihelyt magasabb polcra jutott, attól tartva, hogy mint szabadkőműves nem sütkérezhetik a még hatalmasabbak kegyeiben. Az sem volt éppen ritka látvány, hogy egyesek a szabadkőművességet lépcsőfoknak tekintették az emelkedéshez s a testvérek vállain igyekeztek magasabb társadalmi állásba vagy hivatalos polcra jutni. Még ma is szégyenérzet kél bennem, ha visszaemlékezem a testvérré, aki nemcsak megtagadta szabadkőműves voltát, hogy magasabb állásba juthasson, de még rá tudta venni testvéreit arra a tetre, hogy egy iratban — a valóságtól eltérően — igazolják, hogy nem tagjai a szövetségnek.

Szerencsére az ilyen esetek mégis csak kivételek és csak azért hozakodtam elő velök, mert az a meggyőződésem, hogy mindezek nagyrésztben annak a következményei, hogy egyik legfontosabb kötelességünk teljesítésénél,

a tagok megválogatásánál nem vagyunk eléggé körültekintők, eléggé megfontoltak, talán azt is mondhatnám, eléggé lelkiismeretesek.

Hogy a szabadkőművesi élet tiszta foltnélküli és virágzó lehessen, minden igyekezetünkkel azon kell lennünk, hogy páholyunk nemcsak számbelileg, hanem megfelelő, értékes elemekkel gyarapodjék.

Némileg az Alkotmány is megadja erre az utbaigázítást. amidőn azt írja elő, hogy akit a szövetségbe felvesszünk *jóhirű, szabad* férfiú legyen.

E jelző „*szabad*“ csak a lélek szabadságát jelentheti, mentességét az előítéletektől, mentességet az önzéstől, hogy ne feledje a pillanatnyi haszonért az összeség érdekeit, hogy mentes legyen minden tévhitől, attól is, hogy a iársadalmi osztály, amelyhez tartozik — ha külön kötelességeket ró is reá — külön jogokkal ruházza fel őt, hogy társadalmi állása kivonja őt az általános egyenlőség szabálya alól.

szabad csak az, irta ök.-be költözött testvérünk, Zifferer, aki nem hisz a születés és állás előjogaiban, aki nem áll egyetlen ilyenmü előítélet kényszerhatása alatt, aki mentes minden szenvedélytől, ha ily szenvedély urrá lesz felette, azt korlátozni, legyőzni képes.

Jóhirű férfiú legyen, akit magunk közé fogadunk. De vigyázzunk, hogy ebben ne tévedjünk. A jóhir több, mint pus-ta negációja a rossz hirnek. Aki-ről rosszat nem mondhatunk, még nem jóhirű. A kifogásolható ma-atartás és cselekedet után *kutatnunk kell*, de a jóhir messze elhat, magára vonja a figyelmet. Tehát olyannak kell lennie a jóhirnek, hogy ne kelljen utána kutatnunk.

De ne feledjük, hogy a jóhir akárhányszor érdemtellenül szegődik egyes egyénekhez, holott ennek jól megérdemelt jutalomnak kell lennie. Rendszerint csak szigorú tisztességgel becsületes, foltnélküli étellel, minden nemes és szép iránt tanusított élénk érzéssel és érdeklődéssel lehet rászolgálni s azzal a készséggel, hogy a közért áldozatot hozunk.

A jóhir messze cseng, de ez a csengés jól megkülönböztethető a reklám zajától s óvakodni kell olyan egyén felvételétől, aki a reklám dobjának köszönheti jó hírét, azt akárhányszor nem kifogástalan eszközökkel kereste s talán még a szabadkőművességet is a hírszerzés szolgálatába akarja állítani.

Általában a felveendőktől az említett tulajdonságokon kívül, még bizonyos foku iskolai műveltséget is követelnek, akárhányszor okmányokkal, oklevelekkel igazolt műveltséget. De ez a kívánság n m jogos s alaptalan az az ag-godalom, hogy a szabadkőművesség eszméi enélkül meg sem érthetők.

Aki ily iskolai magasabb képzettség nélkül is eléri a szellemi szabadságnak azt a fokát, amely lelkét előítéletektől és babonáktól mentessé teszi, aki embertársában csak az embert látja, becsüli és szereti, aki szenvedélyeitől szabadulni tudott, az összeség jogait tiszteletben tartja, aki a közérdekért pillanatnyi előnyökről le tud mondani s mindezek alapján jó hirre tudott szert tenni, az már alkalmas arra, hogy láncunkba felvétessék, ha nem is az iskola padján, hanem az élet szigorú iskolájában szerezte meg eszméink befogad-sára való képességét.

A csaknem tisztán la'einerekből rekrutálódott páholyok nem éppen mintaképei a páholyoknak.

Arról már szóltam, hogy a felveendőnek keresőnek kell lennie és nem keresettnek. Olyannak, akit belső vágya, érzése és gondolkozása hájt ellenállhatatlanul arra, hogy ily magasabb eszmekörbe jusson és a nem pusztá véletlen, pajtáskodás s nem eléggé komoly közbenjárás hoz közénk.

Csak az ily megválogatott szemek tehetik láncunkat erőssé s csak az

igy egybekerült tagok közt fejlődhetik az idővel is dacoló közösség és barátság — és nemcsak hosszát növelik a láncnak, mint ök.-be költözött testvérünk dr. Berkovits Ferencz írta, hanem sziládságát is.

Egyáltalán ne tegyük nagyon is könnyűvé a bejutást, mert csak így fogja megbecsülni és kitüntetésnek tekinteni mindenki, hogy bejutott.

Egy agg, már elhunyt szabadkőműves, dr. Neuda tv., akit egyszer a László király páholyban üdvözölhettünk, mondta, hogy azért értékelte nagyra, hogy a szövetségbe juthatott, mert feltételezte, hogy utána nem vesznek fel oly tagot, akinek nem szívesen nyújtja majd a kezét.

Aki felvételre ajánl valakit, ugyancsak fontolja meg mit cselekszik és vesse fel önmaga előtt a két kérdést: 1. *méltó-e a kereső arra, hogy a szövetségbe felvételessék*; 2. *hogy az illetőnek felvétele hasznára lesz-e a szövetségnek?*

Csak ha nyugodt lelkiismerettel felelhet igennel e kérdésekre, tegye meg a szükséges lépéseket.

Csak egy célunk lehet: *a szövetség erejét értékes munkásokkal növelni.* Legyünk rajta, hogy csak oly férfiak jussanak közénk, akik eszméinket értékelni, azokat profán körben is propagálni s a páholy erkölcsi presztízisét növelni képesek.

Sajnos, a leggyakoribb eset az, hogy olyan kereső jelentkezik, aki semmiben sem kiváló, képességei és jellembeli sajátosságai csak éppen hogy az átlagot érik el. Felvételök bizonyára nem nyeresége a páholyoknak, ha belenyugszunk is. Megérthető, ha akadnak testvérek, akik szigorubb mértéket alkalmaznak.

Nem volna szabad elfelejtenünk, hogy a szövetségnek harcrakész, a haladás eszméiért s a humanizmusért harcoló seregnek kellene lennie. Közönyös, tehetetlen harcosok, csak a többiek lelkesedését lohasztják és nagyon sajnálatos, hogy a lelkesedésnek a tűzét csak olykor-olykor és csak rövid időre sikerül feléleszteni, mert nem mindenben megfelelő egyének kerültek a páholyba.

Olykor felvetik a kérdést, miért ne vehetnők fel ezt vagy azt, amikor köztünk is vannak akárhányan, akik nem különbek.

Ez nagyon kifogásolható felfogásra vall. Azért, mert egyszer hibát követtünk el, nem következik, hogy ismételten ugyanazt a hibát kövessük el. Sajátságos módon okoskodnak egyes testvérek.

Éppen Zifferer irásából jegyezem ki két angol szabadkőműves nyilatkozatát, amely ily sajátosságos észjárásra vall.

Egyik azt mondja: még sosem dobtam fekete golyót, mert azt tartom, hogy egy tag sem árthat a régi, tiszteletreméltó szövetségnek és másrészt nem lehetetlen, hogy a felvett hasznára lesz az ügynek.

A másik meg így indokolta meg az általa dobott fekete golyót: semmit sem tudtam meg, ami a kereső felvétele ellen szólna, de nekem nem tetszett a fiziognómiája s ezért nem kívántam vele szorosabb viszonyba kerülni.

S.katmondó két példa.

Van olyan nézet is, hogy egyes *páholyoknak a strukturája* olyan, hogy abba bizonyos egyén rem vehető fel, bár ugyanez az egyén esetleg más páholyoknak s a szövetségnek hasznos tagjává válhatnék. Aki így gondolkozik, azelőtt a páholy békéje lebeg, s azt tartja, hogy nem engedhető meg, hogy régi érdemes testvéreket egy új jövevény esetleg elidegenítsen a páholytól.

A keresők kérdésével minden testvérnek a legkomolyabban kell foglal-

kozni, minden felületesség, minden meggondolatlanság a páholy jövő sorsát döntheti el.

De ha erre reámutatok is, azt a nézetet mégsem tudnám osztani, amelyet valahol olvastam, hogy nem egy testvér nagyobb gondnal bírálja meg a szolgálatába szegődő egyén jellemét, alaposabban kutat a multja után, mint amikor afelett dönt, felvétessék-e valaki páholytagnak, akihez esetleg majd egész életbe szóló szoros kötelék fogja fűzni. De ha ily nézetet tulzottnak tartok is, azt nem tudom eléggé hangsúlyozni és ismételni, hogy nagy vétség, ha nem tájékozódunk a kereső felől alaposan, ha nem igyekszünk megismerni multját, életét, szellemi képességeit és jellemét, ha nem igyekszünk meggyőződni arról, hogy jóhírű, szabadférü-e, hogy nem hozza-e valamely érdek közénk.

Ha mérlegelésünk objektív, lelkiismeretes, sőt szigorú is, elfogult ne legyen a kereső rovására sem s ne vezessen bennünket valamely személyes tekintet az illető megbirálásánál.

Ne feledjük azt sem, hogy a szabadkőművességnek sok az ellensége s erre ne csak akkor gondoljunk, amikor egy szabadkőműves műhelyt összerombolnak, vagy felrobbantanak. Kifogástalan, komoly lelkes harcosokra van szükségünk és nem közönyös, lanyha, huzódózó vagy tehetetlen fegyvertársakra.

Céljaink eszményeink, eszközeink tiszták, állnunk kell s állnunk lehet a birálatot és legyünk olyanok és cselekedjünk mint szabadkőművesek a profán életben egyaránt úgy, hogy intézményünkre árnyat ne vessünk. Ha így lesz, lerombolhatják a páholyépületet, de erkölcsi magaslatáról a szabadkőműveséget nem ránthatják le.

A newyorki nagypáholy könyvtára 14.000 kötetből áll. A könyvtárt minden newyorki t. díjtalanul igénybe veheti levelezőlapon jelentkezésre, mely tartalmazza az illető nevét, lakáscímét, a páholya számát és a főm. aláírását. Egyes amerikai páholyokban a főm. cilindert visel, míg a többi jelenlevők fedetlen fővel ülnek a munka alatt.

Az Airedale Loge Shipley-ben Charlesworth Pullan t.-t választotta főm.-ének, aki 25 év óta teljesen vak. A New Age Magazin írja: Még jólátónak is nehéz a rituálét teljesen uralni, annál szokatlanabb és nehezebb teljesítmény ez egy vak ember részéről.

Statisztika. A newyorki, az angol, az illinois, pensylvaniai, a ohioi nagypáholyok tagjai egy harmadát teszik ki az egész világ szksei létszámának. Tizenkét nagypáholyának több mint 100.000 tagja van: New-York, az Angol, Ohio,

Canada, California, Texas, Massachusetts, Pennsylvania, Missouri, Michigan, Illinois összesen 2,300.000 taggal, tehát a fele az egész világ szkseinek.

Mig a kontinensen és Angliában minden tanonc felvételével egyenlő jogu tagja lesz páholyának többi tagjaival, addig Amerika egyes főhatóságai csak a mesterfok elérésekor adják meg az ujonnan felvettnek a teljes szavazati jogot. Ezekben a páholyokban a tanoncok és legények még nem is számítottak a tagok közé.

Az indiai páholyok oltarán a biblia, a korán és védák könyve is megvan és a neophytának jogában áll hite szerint bármelyikre letenni a fogadalmat. Minthogy a főmesterek évenként változnak, megeshetik, hogy a pars főmester által felavatott t.-t mohamedan főm emeli legényfokba és hindu adja meg a mesterfokot.

A francia szabadkőművesség és a forradalom előkészítése

Gaston Martin könyve után

Barruel abbé 1797-ben megjelent munkájában azt igyekszik bebizonyítani hogy a francia forradalom, minden kinövésével, a szabadkőműves propagandának volt az eredménye. Ez a nézet azóta időnkint felbukkan és számos téves beállítás, rosszakarátu magyarázatra ad alkalmat a reaktív sajtóban.

Ami a francia forradalom ideológiai alapját illeti, az emberi szellemnek a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség magasztos eszméiben való megújodása és az erre való előkészítés nem tekinthető ugyan megrovandó cselekedetnek, a pártatlan történetírás azonban nem támaszkodhatik mendemondákra és csak a hiteles adatok mérlegelése után nyilváníthat véleményt. E nehéz és körülményes adatkutatói munkára vállalkozott Gaston Martin t. akinek e terjedelmes tanulmányát szeretném főbb vonalaiban és nagyon röviden összefoglalni.

Mindenekelőtt a problémát helyes látószögbe kell beállítanunk. Az emberi haladás ellenségei, azok, akik a történelem kerekét visszafelé szeretnék forgatni és a feudális középkorban megállítani, azt a hitet töreksenek kelleni, hogy a francia forradalom a szabadkőművesség parancsára tört ki, következőképp a szabadkőművesség felelős a forradalom elfajulásáért is.

Ez a beállítás minden logikát nélkülöz. Forradalmat dekrétummal megindítani nem lehet. A szabadkőműves „őszszezűvők“ varázspálcájának egy intésére nem indulhatott meg az a hatalmas ujjászűletési folyamat, amely az egész világot átalakította. Őszszezűvésről, komplotról tehát szó sem lehet. Ez

egy történelmi non sens lenne. Marad a második hypothesis az, amely a forradalomra való előkészítést és az ezt célzó propaganda és felvilágosító munkát illeti.

Erre vonatkozólag végzett Gaston Martin értékes és alapos buvármunkát, amelynek végső megállapításai a következők:

Az első francia szabadkőműves páholy 1725-ben alakult meg Párisban. 1773-ig, a Nagy Oriens megalakulásáig, meglehetősen zavar uralkodott úgy a páholyok alkotmánya, mint a szelleme körül. E dátumtól kezdve viszont a francia szabadkőművesség gyors virágzásnak indult. 1776-ban már 195, 1789-ben pedig már 629 páholy működött a Nagy Oriens égisze alatt, 30.000 taggal.

Kezdetben a tagfelvétel ugyyszólván arisztokratikus jelleggel bír. A felvétel rendkívül körülményes, a tagsági díjak túlmagasak. A páholy hermetikusan zárt kört alkot, mint a város előkelőinek társasága.

Később a szabadkőművesség, hogy úgy mondjuk, demokratizálódik a kispolgárság és a katonaság bekapcsolódása folytán. Ez a demokrácia azonban az elit demokráciája.

A tagfelvétel olyan szigorú feltételekhez van kötve és a selejtezés olyan nagyfokú, hogy valóban csak a nemzet komoly, értékes elemei kapcsolódhatnak be a szabadkőműves munkába, amelynek jelszavát a forradalom később magáévá tette: Szabadság, Jogegyenlőség, Testvériség címén.

A francia szabadkőművesség amely a kor bölcsészeinek tanáiból táplálko-

zott és amely a nép nyomorúságát közelebről figyelhette meg, az emberi haladás örök ideáljától áthatva kiutat keresett a káoszból. Mint ilyen tagadhatatlanul előkészítette a forradalmat, jobban mondva: előkészítette a szellemet a helyzet követelte nagy reformokra, amelyek *békés uton is megvalósulhattak volna*, ha ezt a kiváltságosak merev álláspontja meg nem hiúsítja.

Lényegileg a korszellemnek ilyen értelemben vett átforgatása a gazdasági okokon kívül, illetve azok hatása alatt három tényező munkája volt:

1. az encyclopedistáké
2. a szabadkőműveseké és
3. a nemzeti párté (parti national).

A kor bölcsészeinél az ideális kormányzat keresése közelebb állott a dogmatikus spekulációhoz, mint a ténylegesen adott helyzethez. Ez az átgyúrási, realizálási folyamat a szabadkőműves műhelyekben ment végbe. Az így konkretizált elvek pedig a nemzeti párton keresztül jutottak el a tömeghez, előkészítve azt a nagy átalakulásra.

Egy szóval a francia Nagy Oriens a maga 30.000 szellemi arisztokráciájával a bölcsészeti elveket politikai tervekkel alakította át és egy hatalmas, az egész nemzetet felölelő párton keresztül eljuttatta az érdekeltekhez.

Az a kérdés vetődik most fel, hogy a francia szabadkőművesség tudatosan a forradalmat készítette így elő, vagy pedig csak fokozatos átalakulást óhajtott e munkaprogramjával elérni.

Valószínű, hogy a francia szabadkőművesség kezdetben csak részleges speciális reformokat dolgozott ki, utólag is, midőn felismerte, hogy csak az egész államgépezet módszeres átszervezése segíthet, akkor is csak a monarchikus kormányforma átalakulását célozta, nem pedig a megbuktatását. A szabadkőművesség a társadalom és az államgépezet tökéletesítésén dolgozott és ezt a hatalmas munkát az 1773-ban megalakult Nagy Oriens indította meg, összefoglalva a szétszórta és kellőképpen nem szervezett szabadkőműves

erőket. Ugyancsak a Nagy Oriens vezette le ezt a konstruktív munkát, midőn felhívta hívei figyelmét az alkotmányos reformok szükségességére és kalapács alá vettette az újítások kivételének módozatait.

Mint kimondottan polgári alakulat, a rendnek és a törvényes eljárásnak maradt a híve — mindvégig, kizárólag konstruktív szellemben működött. Mindvégig szembeállt az erőszakkal és teljes erővel küzdött az anarchia ellen, lett-légyen ez feudális, monarchikus vagy forradalmi.

Midőn a francia forradalom kilépett a medréből és elfajult, a teljes felfordulás vezetői elsősorban azok ellen fordultak, akik mindvégig kitartottak a józan ész követelte egészséges és mértékletes reformok mellett: a szabadkőművesek ellen.*

Szk. testvérek előtt teljesen fölösleges megcáfolni Barruel és Robison azon teljesen alaptalan vádját, hogy az 1785-ben tartott Szk. Convent elhatározta volna XVI. Lajos megöletését. Ilyen rágalomokkal csak azok állhatnak elő, akiknek halvány sejtelmük sincs a szabadkőművesség szelleméről és akiknek minden eszköz, még ha becstelen is, jó arra, hogy ezt az alakulatot kifelé diszkreditálják és bemocskolják.

*

A XVIII. század utolsó negyedében a francia nemzet sok szenvedés és egy romlott társadalmi rendszer igazságtalanságainak felismerése után öntudatra ébredt. A jobb jövő után vágyakozó hatalmas remény töltötte be a szíveket.

Midőn köztudomásra jutott, hogy olyan társulat alakult, amely az elveiben egyesíti mindezen törekvéseket és amely a maga kis körében megvalósította a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség hatalmas vágyát, valóságos tolongás volt a szk. templomok ajtajánál. Legtöbben azért jöttek, mert érezték, hogy ideáljuk szk. ideál. Bebocsátást

* (A szabadkőművesek üldöztetése.) F. Roettiers de Montalean.

viszont csak azok nyertek a szentélybe, akik komoly értéket jelentettek.

Igy a Nagy Oriens a nemzet szín-javát gyűjtötte össze a műhelyeiben. A kalapács alatt a vágyak és remények tervekké kristályosodtak és a nemzeti párton keresztül, amelynek vezetői jórészt szk.-ek voltak, át is mentek a köz-tudatba.

A francia szabadkőművesség elő-készítette az alkotmány revízióját, a társadalmi rendnek igazságosabb alapokra való fektetését, megvetette alapját a *szellemi* forradalomnak, de a történel-mileg ismert francia forradalmat nem indította és nem indithatta meg. Da-cára a néplélek évtizedek óta tartó for-rongásának, a monarchikus vezetők, ha csak az utolsó percben is józanul és belátással tudnak gondolkodni, a for-radalom nem tört volna ki.

Forradalmat varázsszavával megindítani nem lehet. Az ilyen kitöréseknek összetett okai vannak, ahol a nagy, világos és vezető elmék gondolatai egybefonódnak a mély szükségletből fakadó lelki áramlatokkal, a forrongó és szebb jövő után vágyakozó néplélekkel, amely torkig van már a sok igazság-talansággal és megelégtelte a sok nyo-

mort és szenvedést. De mindez csak a vajudás stádiuma, a tényleges forradalom akkor robban ki, ha a privilegizált osztály a maga önzésében és korlátoltságában nem hajlandó engedményt tenni, akkor, midőn úgy a materiális, mint a lelki tényezők a legkifejezettebbekké válnak.

Miután ezt leszögeztük, igenis bevallhatjuk, hogy a francia szabadkőműves-ség előkészítette a lelkek megújodását, vezetőket adott a szellemi forradalom-nak, megszervezte az átalakulás mun-káját, de viszont a történelmi forradalom kitörésében szerepe nem volt és mint ilyen nem felelős annak elfajulá-sáért sem.

Igy zsugorodik össze a szabad-kőművesség ellenségeinek vádja — bók-ká. Hiszen a Szabadság, Egyenlőség, Testvériség megvalósulásáért küzdeni nem megrovandó cselekmény, hanem a legszebb és legmagasztosabb, nemcsak szabadkőműves, hanem általános emberi célkitűzés is.

University Library **Dr. Király Jenő**

a Francia Nagy Orienshez tartozó
„Frères Unis et Inséparables“
párisi páholyból.

BELFÖLDI SZABADKŐMŰVESSÉG

Az Aurora emlékmunkája

1891 május 17-én volt negyven éve annak, hogy Berecz Antal a Magyarorsz. Szimb. Nagypáholy h. nagymestere az Unió által alapított Pannoniát a t. és t. páholyok közé ünnepelesen beiktatta. Erről, az ezt megelőző másfél és az ezt követő nyolc és fél év munkájáról emlé-kezett meg a páholy május 18-iki mun-káján.

A temesvári Pax, a bécsi Wahrheit egy-egy tagjának és a Zu den drei Säulen páholyának, egyszersmind a Já-nosrendi szövetség képviselőjének, Ser-vatius L. h. nagym. tv.-nek jelenlétében

dr. Sz. fõm. megnyitója után (melyet lapunk más helyén közlünk) a titkár adta rövid összefoglalását az első tíz év munkájának, mely idő alatt nemcsak a M. Sz. N. P. összes akciói kerültek tárgyalás alá, hanem a kilencvenes évek Magyarországnak összes nagy problémái — és részletesen kitért arra, hogy helyi vonatkozásban szk. szem-pontból mit teljesített az akkor alig 20—25 tagot számláló kis páholy.

Az évforduló emlékeztetéssé tételére az Aurora profán alkotásának a „Bras-sói Könyvtáregyesület“-nek hathatós tá-mogatását határozza el, majd a fõm.

indítványára a páholy Biró István tv.-t, a páholy éveken át volt főmesterét, a Jánosrendi Szövetség elnökhelyettesét, kit muló betegség akadályozott meg a munkában való részvételben, a páholy vezetése körül szerzett érdemei elismeréséül és a romániai szabadkőmivesség érdekében végzett organizatórikus tevékenységéért tiszteletbeli főmesterré választotta.

Szervatius Lajos h. nagymester tv. páholya és a szövetség üdvözlétét tolmácsolja és részletesen kifejti a Magyar Szimb. Nagyp. azon megállapítását, hogy a szabadkőmivesség, bár tradíciókon épül fel, élő mozgalomnak kell lennie, melynek célkitűzéseiben alkalmazkodnia kell a jelen követelményehez.

A jelenlevő vendégtestvérek is átadják páholyaik üdvözlétét, majd a beérkezett üdvözlő táviratokat olvassák fel.

Az Aurora ezen komoly, szép munkája Sch. Gy. tv. imaszerű láncbeszédével záródott.

Sándor József negyvenötéves szabadkőmives. Az Unio e hó 10-én ünnepi munkát tartott, melynek keretében leleplezte Sándor József t. nagymester arcképét abban a galériában, melyben a páholy főmestereit és kiválóbb érdemű tagjait örökíti meg. A munkát a t. nagym. szertartásszerű bevonulása után nyitotta meg J. J. dr. főmester s már bevezetőjében utalt azokra az elévülhetetlen érdemekre, melyek Sándor t. nagymestert az Unióban a megkülönböztetett tisztelet és hála piedesztáljára emelik. A munka végeztével — melynek programján T. A. t. előadása szerepelt a korszerű szabadkőművességről s amelynek vitájában a t. nagym. t. is élénk részt vett — a tt. a vakoló terembe vonultak át, ahol J. J. főm. t. beszéde közben lehullott a lepel a t. nagym. T. J. t. által festett arcképéről. Sándor József meghatottan köszönte meg az Uniónak — melynek ő alapítása óta tagja — ragaszkodását és szeretetét, s bővebb visszapiantást vetett negyvenötéves

szks. pályafutására, melynek során a szks. testvériség nem egy feledhetetlen megnyilatkozásával találkozott.

A temesvári Jánosünnep. A temesvári Pax, mely évi János-ünnepi munkáit az aradi Concordiával együtt szokta megtartani, ez évben a Jánosrendi Szövetség valamennyi páholyát közös János-ünnepre hívta meg. A közös munka programjáról R. M. dr. főm. t. a következőket közli a Testvériség útján a tt. páholyokkal: „Fájdalmas és szomorú tapasztalatunk, különösen az utóbbi években, hogy a tt. között nincs semmilyen szolidaritás. Nemcsak az egy országban-élők és ugyanazon ritus szerint dolgozók közt, de még az ugyanegy páholyba tartozók közt sincsen meg a t.-i összetartozandóság érzése, amely nélkül eredményes munkát végezni lehetetlen. Közelebb kell tehát hozni egymáshoz a tt.-t. Ugy döntötünk, hogy Jánosünnepünk egyetlen témája a testvéri szolidaritásról fog szólni és Balázs Lajos titkár t. lesz az ünnepi szónok, aki konkrét javaslatokat is fog tenni. Ha más páholyokból érkező tt. is kívánnak a témához szólni, csak azt kérjük, hogy minden páholy egy hozzászóló t.-t jelöljön ki és ezek egyike se beszéljen maximális 10—15 percnél tovább. Nem akar ez klotűr lenni, de szentélyünk üvegtetejű, melyre egész napon át rátűz a nap és minden valószínűség szerint a nagy meleg fárasztóvá tenné a hosszadalmas munkát. Azután a fehér asztalnál folytatni fogjuk. A Jánosünnep június 27-én, szombati napon este nyolc óraker kezdődik. A nagy nyári melege tekintettel a sötét ruha nem kötelező. Az ideérkező tt. nevét és érkezésük pontos idejét kérjük velünk idejében közölni. Az aradi tt. közül mintegy 30—35-en fognak eljönni. Távlatbba keletéről persze nem számíthatunk ilyen szépszámulátogatóra, de a téma fontossága és égetően aktuális volta azt a reményt kelti bennünk, hogy minden érdélyi páholy képviselheti magát néhány tt.-rel“.

Kazinczy-émlékmunkát tart a

Bihar. Köztudomásu, hogy a folyó év a Kazinczy-centennárium éve. 1831 augusztus 23-án költözött örök keletbe a magyar szabadkőművesség és irodalom nagy alakja, aki a Martinovics-féle káté lemásolásáért hétevi nehéz rabságot is szenvedett. Ismeretes az is, hogy Kazinczy Ferenc Biharmegyében, Érsemlyénen született, s hogy sürü kapcsolatai voltak élete későbbi éveiben is Erdéllyel. Hogy itt a szks. mozgalomnak egyik ujjáébresztője is volt, arról éppen a Testvériség első számában emlékezett meg Balassa József dr., a M. Sz. N. P. legutóbbi helyettes nagymestere. A Nagyvárad keletén dolgozó Bihar páholy kegyeletes kötelességet teljesít a vármegye szülőtte nagy tv. emlékezetének megünneplésével. E hó 15-én tartandó munkáját Kazinczy emlékeztének szenteli. Az ünnepi előadást Z. D. tv. tartja „Kazinczy a szabadkőműves“ címen. Utána szemelvényeket olvasnak fel Kazinczy szks. vonatkozású munkáiból. Tudomásunk szerint a következő munkaévadban több t. páholy készül hasonló kegyeletes ünnepekre. Itt írjuk meg azt is, hogy a nagyváradi Szigligeti társaság Kazinczy halálának évfordulóján, augusztus 23-án, Érsemlyenben rendezi meg emlékünnept a profán közönség számára.

Román nyelvű szabadkőműves lap Erdélyben. Ugyanazok a gondolatok, melyek az unióbeli tt.-ket a Testvériség megindítására készítették, a Kolozsvár keletén dolgozó Infratirea Neamului skót ritusú páholy tagjait is cselekvésre ösztönözték. Lantul Infratirii (Testvéri Lánc) címmel egyelőre kövön sokszorosított, érdekes lapot indítottak, melynek tartalmas első száma előttünk fekszik. A L. I. címlapját szks. jelképek díszítik s azon főszerkesztőként Stefan Fabius, szerkesztőként Demetrescu és Apostol tt.-ek, vannak feltün-

tetve. Az előszóban Fabius főm. ismerteti a lapindítás célját és felkér minden t.-t a lap támogatására. R. D. (Demetrescu szerkesztő, akinek egy érdekes cikkével a Testvériség első számában is találkoztak olvasóink) itt a szakadkőműves nevelés ügyét fejtegeti. Felvázolja az igazi szabadkőműves jellemképét s hangsúlyozza a műhelyben kifejthető nevelőmunka fontosságát. Rövid cikk foglalalkozik az Univerzulban megjelent szks.-ellenes kirohanás nevetséges tárgyi félreértéseivel. További részében a lap rövid ismertetéseket hoz külföldi szks. folyóiratokról és könyvekről s különösen érdekes a mód, mellyel minden könyv-nél megjelöli, hogy miért tartja fontosnak az illető mű elolvasását. Közöl ezenkívül bel és külföldi szks. híreket is. Örömmel köszöntjük román tt.-ink kezdeményezését és sikert kívánunk lapjukhoz, melyet figyelemmel fogunk kísérni és időnként — engedelmükkel — érdekesebb közleményeiket mi is megismertetjük a Testvériség olvasóival.

Az Aurora átírata. Az Aurora ezévi április 13-án tartott munkájáról az alábbi építészeti rajz-kivonatot küldte meg az Uniónak: K. lapácsvezető főm. bemutatja a Kolozsvár keletén dolgozó Unió t. páholy által kiadott Testvériség c. szks. folyóiratot. Ezen ujság megjelenését a romániai, de különösen erdélyrészi magyar szkség szempontjából nagyjelentőségű eseménynek minősíti, mert nemcsak a tt. szks. képzését segíti elő, de szorosabbra fűzi a t.-i érintkezés láncát is. Sokat ígérőnek tartja e lapot a jövő szks. fejlődésünk szempontjából is, ezért kötelessége minden t.-nek a lapot szellemileg és anyagilag támogatni. Az Aurora e határozatát, mint ránk nézve különösen becses és kitartó munkára buzdító dokumentumot tesszük közzé, t.-i köszönetünk tolmácsolása mellett.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL SZERKESZTŐI ÜZENETEK

„A jóság művésze“. A búcsuztatók egyike ezzel a három szóval jellemezte temetésekor, május hó 17 én Glück Frigyes testvérünket, a budapesti „Pannonia szálló“ közismert tulajdonosát, a magyar szabadkőművesek nagy halottját, a Pátria páholy volt tagját, a Magyarországi Symbolikus Nagypáholy egykori tiszteleti helyettes nagymesterét. Pár napig tartó betegség után 74 éves korában költözött örök keletbe. Öseitől örökölt nagyhirű szálóját 47 éven át, a szó legnemesebb értelmében vendégfogadóvá tette, ahol a vendég úgy érezte magát, mintha valamely uriház fogadna volna be. A Pannonia mintaszerű vezetésén kívül gondja kiterjedt az egész szálló és vendéglősiparra s ezenul a társadalom, a szociális élet, a jótékonyág megnyilvánulására, a városi közélet, az országos kérdések, főképen az idegenforgalom istápolására és a művészetek bőkezű pártolására. A különböző egyesületekben, intézményekben s minden körben, ahová polgártársainak bizalma állította s ahová szíve-lelke vonzotta, teljes lélekkel, önzetlennül dolgozott. Alázatossága, szerénysége finom modora, európai műveltsége, áldozatosan cselekvő szeretete rendkívüli népszerűséget szerzett számára. Szülővárosának, Budapestnek valóságos szerelmese, egyik leghivebb és leghálásabb fia volt; egész sor épület, szobor és emlékmű, a szegények és szenvedők s a tanulmányaikat folytatható sok száz diák, főiskolai hallgató és művész-növendék fogja megőrizni emlékezetét. — Glück Frigyes szívében őszinte emberszeretet élt. Legragyogóbb sajátossága a jóságnak szünet nélküli gyakorlása és a lelket fölemelő szépség kultuszának ápolása volt. Szebben és találébban nem lehetett őt jellemezni, mint ezekkel a szavakkal: „Egész életében a jóság művésze volt“. Sirbolja előtt jutott eszembe az Unio páholy egy régi tagjának, Tömösváry Miklósnak, Kolozsvár város egykori főpénztárosának temetésén (1906 április 29) hallott ez a profán megjegyzés: „Ha a szabadkőművesek olyanok, mint amilyen Tömösváry Miklós volt, akkor mindenkinek szksnek kellene lennie.“ Glück Frigyes élete sem volt más, mint iskolapéldája a legtisztább, a legnemesebb, a fölmagasztosult szksi életnek.

(S. J.)

F. GY. Dr. T. BRASSÓ. Leveleink kereszték egymást. Küldeményt köszönettel felhasználtam. Leveledben jelzett külföldi páholyokkal az összeköttelést szívesen fölvenném. Ha módodban áll, kérlek közöld velem profán címüket.

B. I. t. Anyagtorlódás miatt kénytelen voltam az érdekes cikket szeptemberi számunkra eltenni. Akkor okvetlenül sorát ejtem. Az ősz folyamán Kazinczy-számot szeretnék adni. Kérlek, megbeszélésünk értelmében gyűjtsd addig össze az általa már jelzett Kazinczy-Aranka anyagot.

APÁTHY ZOLTÁN KÖR. S. J. t. ünnepeléséről ígért tudósítás lapzártáig sajnálatunkra nem érkezett be. Következő számra okvetlenül számítunk rá

A TESTVÉRISÉG KÖVETKEZŐ SZÁMA. A julius-augusztusi számok után, szeptember közepén fog megjelenni. A szerkesztőséget érdeklő minden levelet az Unio profán címére kérünk. Pénzküldemények továbbra is Vikol Kálmán bankigazgató, Erdélyi Bank címre küldendők „Testvériség“ jelzéssel.

* Tamási Áron t. nagy regénye, a Cimeresek a szerzőnél (Cluj, Str. Avram Jancu 46.) 180 lejese áron még megrendelhető.

***

A TESTVÉRISÉG MEGRENDELÉSI ÉS HIRDETÉSI FELTÉTELEI. A testvériség mindaddig, míg megjelenését hézagpótló szükségnek érzi a szerkesztőbizottság, havonta egyszer, a hónap huszadika körül jelenik meg a nyári julius és augusztus hónap kivételével. Évente tehát tíz számot ad, a maihoz hasonló terjedelemben. Megrendeléseket az egyes páholyok megbízottai útján fogadunk csak el, ki a füzetet árdt — 20 lejt — átadáskor vételezi be és a rendelt példányszámok után egy összegben ezt szíves lesz a megadott címre lehetőleg posta fordultával eljuttatni. — Hirdetési feltételek: egész borítékoldal 800, féloldal 500, negyedoldal 300, nyolcadoldal 180. Kisebb hirdetést nem fogadunk el. Notice petit soronként 50 lej. Féléves hirdetésnél 10%, egész évesnél 20% engedmény.

Kiadó

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Kiadó

Kiadó

Szerkeszti: Az Unió páholy tagjaiból delegált szerkesztőbizottság.
A szerkesztésért Mezei Sándor dr. felel. Kiadja és nyomta Lepage
könyvkereskedés könyvnyomdája.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. Baba Novac 3.